

קבוצת הצעירים

א. תפיסת הקבוצה את עצמה

קבוצת הצעירים במיזם תמה היא קבוצה הטרוגנית מיסודה, המורכבת ממגוון רחב ביותר של קבוצות וזהויות בחברה הישראלית. בדומה לקבוצת הנשים שגם היא הטרוגנית, הייחוד של הקבוצה טמון בשילוב שבין השונות העמוקה בחדר לבין המכנה המשותף העמוק יותר כמשתייכים לדור הצעיר: דור המבקש להסתכל על המציאות ולשאל שאלות באופן שונה מהדורות המבוגרים מהם. הללו נתפסים בעיניהם כאלו שכשלו בשינוי מציאות הסכסוך, מתוך תחושת אחריות לשים בצד את משקעי העבר של הדורות הקודמים ומוטיבציה לייצר יחד מציאות עתידית טובה יותר.

חברי הקבוצה מתמודדים עם המתח המובנה שבין היותם אינדיבידואלים בעלי סיפור וקול אישי, לבין היותם נושאים – גם אם לא מבחירה – את הזהויות והטראומות של הקולקטיבים מהם הם מגיעים. במהלך המפגשים, הקבוצה עברה תהליך של קילוף שכבות. בתחילה, ניכרה זהירות ובקשה לשיח "מנומס". די מהר, המשתתפים הבינו שכדי לייצר שיח אמיתי, עליהם להסיר את מעטה ה"פוליטיקלי קורקט" ולהעז להביא לחדר את הכאבים ואת התפיסות המורכבות ביותר שלהם, מתוך הבנה שרק דרך החיכוך בתוך מרחב מוגן ניתן לצמוח.

ב. נכונות לעסוק בנושא

הקבוצה הגיעה עם מוטיבציה גבוהה לעיסוק בסכסוך, הנובעת מתחושת דחיפות ומאחריות כלפי העתיד. המשתתפים צמאים לננות לא-מתנצלת ולאומץ, לצד רצון עז בפרגמטיות. אחת התמות הבולטות בקבוצה היא הבקשה ל"תכלס" – רצון לדלג מעל שיח אידיאולוגי מופשט ולהתמקד בחיים עצמם, בפתרונות יומיומיים, ובשאלה מה עושים מחר בבוקר. יחד עם זאת, המשתתפים מכירים בכך שפרגמטיות לבדה אינה מספיקה, ויש צורך בבירור ערכי, מוסרי וזהויות כדי לשרטט את גבולות הפעולה.

ג. תפקידנו בהנעת שינוי

הקבוצה תופסת את עצמה כבעלת פוטנציאל להביא איכות צעירה ושונה לדיון בנושא. מרבית חבריה העלו צורך מהותי להשתחרר מהתבניות המוכרות שעליהן חונכו, ולאמץ נקודת מבט רעננה שבוחנת את המציאות מחוץ לגבולות השיח המקובל והמוכר של הדורות המבוגרים יותר. מתוך כך, ומתוך לקיחת אחריות על העתיד, המשתתפים מבקשים לעצב קול דורי ייחודי שמסוגל לנסח מחדש את השאלות הקשות, להשתחרר מפרדיגמות שכשלו בעבר, ולהציע שפה שיש בה יותר חמלה, ראייה של האחר, ואוריינטציה של עשייה משותפת.

2. מגוון תפיסות ועמדות ביחס לסכסוך

א. ערכים מרכזיים

הערכים המרכזיים שעלו בקבוצה כוללים: **כנות ואומץ** כבסיס לכל דיאלוג אמיתי, המאפשרים למשתתפים להישאר במרחב גם כשקשה; **דאגה לעתיד ולדורות הבאים**, שמייצרת מחויבות לא להוריש את הסכסוך כפי שקיבלו אותו גם לילדיהם; **והכרה באחר ובחוויות חיי** – הרצון לראות את הכאב, זהות וחוויות החיים של האדם שממול ללא תלות בהסכמה עם עמדותיו הפוליטיות.

ב. איך מבינים את הסכסוך (החיצוני)

הקבוצה תופסת את הסכסוך כאירוע טראגי שבו משולבים כאבים היסטוריים עמוקים של שני הצדדים. בעוד שחלק מהמשתתפים ביקשו להתמקד בבירור "עובדות" היסטוריות, חלק אחר מהמשתתפים בקבוצה הביעו תחושה שוויכוח על עובדות הוא מבוי סתום וכי על מנת לייצר שינוי, יש להעניק מקום והכרה לכאב ולחוויות החיים של האחר (כגון זיכרון פליטות ועקירה), מבלי שהדבר ייתפס ככניעה או ויתור על האמת ההיסטורית שלך. יחד עם זאת, אירועי השבעה באוקטובר נוכחים בחדר ככל כבד; הם יצרו שבר אמון עמוק וטלטלו את יכולת ההכלה של חלק מהמשתתפים, אך גם חידדו את ההבנה שהתעלמות מהסכסוך אינה אפשרית.

ההטרונגניות של הקבוצה אפשרה דיון שבו האחר הוא אינו מושג מופשט, אלא יושב בתוך החדר. עבור המשתתפים היהודים, המפגש הישיר עם משתתפים פלסטינים אזרחי ישראל ייצר לעיתים קושי וחיכוך סביב הנרטיב ההיסטורי והפרשנות עכשווית, אך גם העניק פנים ושם לסכסוך. המשתתפים הערבים-פלסטינים אזרחי ישראל שיתפו אודות המורכבות העצומה של זהותם, תחושת חוסר הלגיטימציה של קולם, והמשא הכבד של ניסיון לגשר בין העולמות. חלק מחברי הקבוצה הביעו רצון לעבור מתפיסה בינארית של "אנחנו והם" להסתכלות רב-ממדית המכירה באינדיבידואלים, מבלי למחוק את הייחודיות של כל קבוצה.

ד. איפה הסכסוך פוגש אותנו (בין הסכסוך החיצוני לפנימי)

הקבוצה הצביעה על כך שלעיתים, הסכסוך הפנים-ישראלי והשסעים בתוך החברה הישראלית פוצעים וצורבים אפילו יותר מהסכסוך החיצוני. עבור חלק מהמשתתפים, המאבק הפנימי על אופייה של המדינה שואב את כל הפנאי הנפשי, עד כדי כך שקשה למצוא משאבים לעסוק בסכסוך החיצוני. מתוך כך, עלתה ההבנה שעל מנת שהחברה הישראלית תוכל לגשת להתמודד עם הנושא, עליה לבסס יחסי אמון תוך יצירת מרחב פנים-ישראלי שיועד להכיל ולתת לגיטימציה למגוון רחב הרבה יותר של זהויות, כאבים ודעות. מתוך בסיס חברתי יציב זה ניתן יהיה להישיר מבט משותף אל עבר עתיד הסכסוך.

ה. היכולת לשאת השקפות עולם אחרות

על אף רגעים של מתיחות קיצונית – למשל בדיונים על פתרונות תיאורטיים שעוררו זעזוע מוסרי או תחושת פגיעה ישירה – המשתתפים תרגלו את היכולת לנהל שיח מורכב ואף נפיץ. התבססה ההבנה בקרב חברי הקבוצה שהמחלוקות העמוקות לא יעלמו באורח פלא בסוף המפגש ("תמיד תישאר גרב מלוכלכת בכביסה"), ושקבלת המציאות הלא-פתורה הזו היא חלק מהותי מהשיח. רבים מחברי הקבוצה שיתפו כיצד הם שואפים לשהות בתוך אי-הנוחות ולדבר בכנות על הקושי שהיא מעוררת בהם, מתוך בחירה מודעת להישאר מחוברים ולהקשיב לסיפורו המלא של האחר.

ו. תמונות עתיד אפשריות

התקווה המרכזית שעלתה מהקבוצה היא לנסח "סיפור ישראלי חדש" – שיכול להכיל בתוכו את המורכבויות והשונות בין הקבוצות בחברה. עבור רבים מחברי קבוצת הצעירים, העתיד הרצוי אינו נשען על פתרונות אוטופיים בלתי אפשריים או על מחיקת זהויות, אלא על הכרה הדדית, חתירה ליציבות אזורית פרגמטית, והבטחת חיים נורמליים ושלמים. לצד הספק והחשדנות שרבים מחברי הקבוצה מביעים באשר ליכולת להגיע לפתרון מיידי, מרביתם גם מאמינים שנכון לייצר שפה המכבדת את כלל חוויות החיים והכאב ההדדי, וכי מתוך כך ניתן יהיה לבנות חזון פרגמטי ארוך-טווח שבו כל תושבי האזור זוכים לביטחון ולהכרה. בסופו של דבר, מתחדדת בקבוצה ההבנה כי האחריות לעיצוב המציאות הזו מוטלת על כתפיהם כדור הצעיר, הבוחר לקחת את גורלו בידו, להשתחרר ממשקעי העבר של הדורות הקודמים, ולפעול באופן אקטיבי למען בנייתו של מחר טוב יותר.

תקוות
מעשים
השבעה

תנ"ך

שמים את הסכסוך על השולחן

